

Wandelen langs een zee kust spreekt tot veler verbeelding. Het heeft iets magisch. De eindeloze, lege horisonten, de golvende prikkels om je fantasie de vrije loop te laten. Niet gehinderd door afleidende en om aandacht roepende of schreeuwende elementen. Maar ook de zekerheid zelf vaste grond onder de wandelvoeten te hebben. Jou kan niks gebeuren. En dan is genieten, verbeelden en dromen, maar ook je hoofd leegmaken, een groot geschenk. Hieronder onze ervaringen met vijf mooie kustwandelingen.

1. De Lycian way (Likya Yolu)

Deze bewegwijzerde kustroute van 400 km op het schiereiland Teke in zuid Turkije is van een ongekende schoonheid. Al wandelend door een magnifiek mediterraan landschap met uitzichten op een azuurblauwe zee, ontmoet u ook nog eens vele stille getuigen van diverse vroegere culturen. Culturen die al veel eerder dan ons, wandelaars, in de gaten hadden dat het hier erg goed toeven is. Of getuigen van volkeren en culturen die, veelal uit hebzucht, machtshonger of uit jaloezie op al dat moois, hier flink veroveringsgericht tekeer gingen.

stille getuigen

Velen hebben hun sporen achtergelaten. Nog steeds zichtbaar, aanwezig en tastbaar. U loopt er "gewoon" langs. Of over. Of op. Graftombes van de oorspronkelijke bewoners, de Lyciërs, soms hoog in de bergen gebouwd opdat de ziel sneller naar de hemel kon. Forten ter bescherming van kruisvaders op weg naar hun heilige land. Erfenissen van de Grieken en restanten uit de periode van de Romeinse overheersing.

Wel eens honderden meters over een 2000 jaar oud Romeins aquaduct gelopen?

Of uw boterhammen - *pide* - opgegeten hoog bovenin een Romeins amfitheater met uitzicht op de klassieke stadspoort van de Romeinse stad Patara?

De apostelen Paulus en Lucas die hier van schip wisselden, op weg naar Kreta. Zegt men. Waar je, overigens, via de E4 die over dat eiland loopt, langs de plek komt waar Paulus weer aan land kwam.

En wat voor [plek!](#)

En dan hebben we het nog niet gehad over de Genuanen, de Arabieren, de Venetianen....of de bisschop van Myra. Inderdaad: hij komt niet uit Spanje maar uit Lycië. Hij ligt er nog. Een deeltje althans. Midden tussen de huidige, alom en prominent aanwezige, symbolen van de islam.

landschap

En al deze culturele hoogtepunten in een landschap vol verrassingen: dichte, diepe bossen, met snelstromende riviertjes door prachtige ravijnen, het bergachtige krijtachtige achterland, de beklimming van de Mount Olympos (2366 m) - u kunt er ook omheen lopen -, idyllische strandjes waarvan Robinson Crusoe zou kunnen denken: "Waarom ben ik hier niet aangespoeld".

De eeuwige vlammen van Chimaera. De watervallen bij Göynük, de kasteelruïne van Gedelme. De herders met hun geitenkuddes. Of met hun kamelen. Je weet even niet wat je ziet..... Olijfplantages, verzonken steden. Schildpadden op de route. Geen wandel-dag zonder hoogtepunt.

En de werkelijk, in alle opzichten, zeer gastvrije bewoners van de spaarzame dorpjes waar je onderweg door komt. De Lycian way is natuur en cultuur in één route.

- totale lengte van de route: 400 km;
- startplaats: tussen Fethiye en Antalya;
- zwaarte: gemiddeld;
- advies: neem een plaatselijk, gespecialiseerd reisbureau in de arm voor allerlei praktische zaken als vervoer, eventuele verplaatsingen, onderdak, etc.;
- loop de route in gedeelten. Zoveel moois kun en wil je niet in een keer behappen;

[meer over deze route](#)

2. Rota Vicentina: het Visserspad

Deze bewegwijzerde wandelroute van ongeveer 130 km volgt voortdurend de Portugese Atlantische kust. Ten zuiden van de hoofdstad Lissabon. Het pad, de Rota, bestaat in feite uit twee in elkaar overlopende paden: de Historische weg en het Visserspad. Wij liepen één etappe van de Historische weg en vervolgens het Visserspad, tot aan het eindpunt van de route: de Cabo de São Vicente. Het meest zuidwestelijke puntje van Europa.

Hier, op de Cabo, zo dacht men lange tijd, is het einde van de wereld te zien. Dat bleek later echter niet zo te zijn. Maar het uitzicht is er niet minder om.

Naar men zegt is het Visserspad gebaseerd op de oude wandelpaden tussen de dorpen en de beste visstekken. Maar dat kan ook een geromantiseerde of gepopulariseerde versie zijn. Hoe dan ook: de route gaat door een machtige, imponerende en stil makende kuststrook met voortdurend wisselende uitzichten op de Atlantische Oceaan.

landschap

Het valt me niet mee de schoonheid van deze route te beschrijven. Wat maak deze route zo mooi? Het heeft te maken met uitersten. Stel je voor: je loopt bijna voortdurend op hoogte, “over” de kliffen, op smalle paadjes, met veel rul zand, veel lage begroeiing in volle kleur - en dat is nog zachtjes uitgedrukt. Zeg maar: explosies. Vogels zweven over je heen, de temperatuur is zeker in het voorjaar draaglijk, zeg maar heerlijk. Paradijslijk? Wie weet.

Waarna de geluiden van de oceaan je aandacht trekken. Woest beukende golven op de granieten rotsen en even later een - daar heb je ‘m weer - paradijslijk strandje, ingesloten, de oceaan lijkt er geen invloed te hebben. Lijkt.

Soms kun je, redelijk veilig, tientallen meters afdalen naar zo’n strandje en kijk je langs de indrukwekkende rotspartijen langzaam omhoog, om je dan even heel nietig en klein te voelen in deze overweldigende omgeving.

En om over het strand je weg te vervolgen.

Kleine stroompjes die via onderaardse gangen uit de rotsen komen.....die “diepe” geulen in het strandzand hebben gemaakt. Als je kind was dan....

Het is dat je verder moet, maar anders....

Een goede reden om toch verder te lopen is in ieder geval het op zoek gaan naar een heerlijke maaltijd in één van de in het voorjaar nog slaperige blauw-witte dorpen.

De bacalhau! Kabeljauw. Porties van de buitencategorie! *Partes da categoria externa!* Coma saboroso!

Portugal en de zee. Weet dat het nog niet zo lang geleden is dat Spanje en Portugal samen de halve overzeese wereld in bezit hadden.

Maar daarover gaan weer andere magazines.

- totale lengte van het Visserspad: ongeveer 130 km;
- aanbevolen startplaats van het Visserspad: Porto Covo;
- zwaarte: goede conditie, vooral i.v.m. het lopen door rul zand(-paadjes);

[meer over deze route](#)

3. South West Coast Path

De naam zegt het al: een pad langs een zuidwest kust, in dit geval die van Engeland. Langs de kust van onder andere de graafschappen Cornwall, Devon en Somerset. In totaal ruim 1000 km lang..... sorry: 630 mijl..... volledig bewegwijzerd.

Bij het hardop uitspreken van de namen van deze graafschappen en het voor bijna alles moeten omdenken van eenheden realiseer je je: we zijn echt in Engeland! Links lopen op deze wandelroute echter is nog niet verplicht. Wat ook niet echt kan, want grote delen van de route bestaat enkel uit een paadje van nog geen 50 cm breed.

De beroemde Engelse schilder Thomas Gainsborough zei het al, in zijn geval over het etappe-plaatsje Lynmouth: *"the most delightful place for a landscape painter"*. Een fraai kustplaatsje waar je, ook als wandelaar, beslist even gebruik moet maken van *The famous Lynton and Lynmouth funicular Cliff Railway*. Een soort openbare lift, vervaardigd uit robuust Engels staal, die via een tandradbaan een duin(-tje) aan de kust beklimt en waarbij menig Engels gezin na de korte rit, boven aangekomen, *"hurray"* roept..... het levert een pracht uitzicht op! Doen!

Op dit schiereiland werden in de Victoriaanse tijd de heuvels en de duinen dan ook omschreven als *"Klein Zwitserland"* ..... Heerlijk!! En zo herkenbaar....

landschap

Cornwall, de zelfverkleerde subtropische uithoek van Engeland met haar palmbomen, waar het weer net zo slecht kan zijn als in de rest van het land, biedt de wandelaar desalniettemin een heel veel wandelplezier. Deze langste *national trail* van het land voert langs en over steile en hoge kliffen met veelal magnifieke uitzichten op de oceaan (de Keltische Zee of Bristol Channel). Elke dag weer nieuwe ervaringen en nieuwe vergezichten.

De route doorkruist of schampt een aantal nationale parken en gebieden met het predicaat *Area of Outstanding Natural Beauty*. Wat ruimte geeft voor het maken van [combinaties](#): een stuk langs de kust en vervolgens door een Nationaal Park in het binnenland. Bijvoorbeeld een tocht door een deel van het Exmoor Nationaal Park, via een deel van de even bekende wandelroute de *Two Moors Way*, vervolgens een stukje Coast Path.....

De route kent bij tijden fikse dalingen en dito stijgingen. Vanwege de zogenoemde *"combes"*. Door riviertjes, die hier eeuwenlang uitmondde in de oceaan, fors uitgesleten dalen. Nu ook mede-naamgever van veel havenstadjes waar de route doorheen loopt. En voor de wandelaar dus te nemen *"hobbels"*.

Om dan in zo'n dal plots de Culbone Church, het kleinste (*parish*) kerkje van Engeland, uit de 12e eeuw, tegen te komen! Want erfenissen uit het verleden bewaren, conserveren en koesteren: laat dat maar aan de Engelsen over. Zoals ook te zien is aan de veelal prachtige oude gebouwen in de al dan niet dichtgeslibde idyllische havenstadjes waar de route doorheen loopt. Ronduit feeëriek. Hoogtepunt van het koesteren van het verleden door de Engelsen is mogelijk alles wat er zien en te beleven is bij aankomst in Tintagel Castle. Naar verluid is Koning Arthur hier verwekt, dan wel aangespoeld op de golven der zee - de meningen lopen uiteen - en van baby af aan al verzorgd door Merlijn. *Merlin's cave* - een zee grot - is hier dan ook prominent aanwezig en nog steeds te bewonderen! Neem tijdens uw wandeltocht de tijd om het verhaal dat hier verteld wordt op u in te laten werken.! En ga met een vredig gevoel verder.....

- Zwaarte: een goede conditie is vereist. De route kent ook momenten die niet echt geschikt zijn voor mensen met hoogtevrees;
- Startpunt: de route is niet gebonden aan een bepaald startpunt. Je kunt overal beginnen, mogelijk afhankelijk van het aantal dagen dat je wenst te lopen;

[meer over deze route](#)

4. Pembrokeshire Coast Path

The Pembrokeshire Coast Path twists and turns its way for 186 miles along the most breathtaking coastline in Britain. Aldus de officiële website van deze bewegwijzerde route.

Mooier kan ik het nauwelijks formuleren.

Inderdaad: een adembenemende kust. Met dito pad. Met een totale lengte van ongeveer 300 km. Door het Pembrokeshire Coast National Park. Waarbij je je moet realiseren dat het Nationale Park nauwelijks breder of omvattender is dan de kustrook en het bijhorende paadje.

Maar dat is dan ook genoeg. Meer dan genoeg!

We zijn in Wales, onderdeel van het Verenigd Koninkrijk, ten westen van Groot-Brittannië, aan de zuidwest kust.

Het wandelpad volgt grotendeels de spectaculaire kliffen, op hoogte, met voortdurend fraaie uitzichten op de beukende zee, de enorme en grillige rotspartijen, de stranden en strandjes en voert langs enkele fraaie Welshe dorpjes en stadjes.

Klimmen en dalen, naar strandniveau en weer naar boven, het hoort bij dit pad.

In het voorjaar staat de kuststrook in volle bloei, met alle groene, bruine, gele en witte varianten die je maar bedenken kunt.

Kijk je naar de andere kant dan zie je veelal eeuwenoud en eeuwenlang bewerkt boerenland, met haar eigen charmes en uitdagingen. Herenhuizen, kasteeltjes, kastelen, landhuizen en landgoederen. Bloeiende koolzaadvelden in het voorjaar. De vossenjacht kan ieder moment beginnen.....

Niet voor niks vormde deze fraaie strandomgeving, voor een paar scenes, een decor in twee Harry Potter films (voor de liefhebbers: deel 1 en 2 van *Harry Potter en de Relieken van de Dood*).

Vanuit Martin's Haven vaart zomers een bootje naar Skomer Island. Tenminste, als het niet te hard waait. Om daar een rondwandeling van ongeveer 5 km te maken. Niet zozeer vanwege de kliffen of de zee, maar vanwege de puffins, de papegaaiduikers. Vogels met de aaibaarheidsfactor van pinguïns en zeehondjes tezamen, zeg maar. Na een kort boottochtje - waarbij in ons geval iemand tijdens de vaart (en ik verzin dit niet) *Brittannia rules the waves* begon te zingen - *you can enjoy one of the most incredible wildlife experiences in Britain*. Aldus deze niet van enig chauvinisme gespeende tekstschrijver. Maar toch: zeker doen.

Ook doen: wat extra tijd uittrekken voor een bezoek aan het stadje St. Davids, aan de route. De naam van de stad doet recht aan haar omvang: het is het kleinste stadje van Groot-Brittannië. Met de prachtige St. Davids kathedraal.

Het stadje werd in de Middeleeuwen welvarend door de komst van vele pelgrims. Paus Calixtus II had namelijk besloten dat twee pelgrimages naar St. Davids gelijk stond aan één naar Rome. En dan weet je 't wel. Toen al. Waarom het later toch weer mis ging met St Davids kunt u elders opzoeken.

- Startpunt: de route is niet gebonden aan een bepaald startpunt. Je kunt overal beginnen, mogelijk afhankelijk van het aantal dagen dat je wenst te lopen;
- Zwaarte: een goede conditie is vereist. De route kent ook momenten die niet echt geschikt zijn voor mensen met hoogtevrees;
- Hou er rekening mee dat het mobiel bereik beperkt kan zijn, evenals de mogelijkheden om geld op te nemen onderweg. Veel cash machines zijn enkel geschikt voor British pound kaarthouders. Aan deze kust is de Brexit nooit weggeweest?

[Meer over deze route](#)

5. Mare a Mare Sud, Corsica

Een wandeltocht door de binnenlanden van zuid Corsica, van de oost- naar de westkust.

Een route van een uitzonderlijke schoonheid. Van Porto Vecchio naar Burgo: de Mare a Mare Sud. Redelijk goed bewegwijzerd (oranje strepen).

Corsica is in feite een enorme rots die boven de Middellandse Zee uitsteekt. Over de hoogste pieken in het centrale deel van het eiland - tot ruim 2600 m - loopt de wereldberoemde GR20, van noord naar zuid. Tot laat in het voorjaar kun je nog sneeuw aantreffen op deze GR. En aan het strand liggen zonnen.

Landschap

De Mare a Mare Sud gaat laat je kennismaken met een uitbundige woeste natuur, met klassieke Corsicaanse dorpen, met de beroemde maquis - een biotoop van veelal dicht mediterraan struikgewas, ook de naamgever aan het Franse verzet tijdens WO II. En met getuigen van vroegere bewoners en heersers over deze bewoners.

Regelmatig heb je tijdens deze tocht, op hoogte, de azuurblauwe Middellandse Zee in beeld.

Het hoogste punt op deze route is ongeveer 1100 m.

De traverse is in vijf dagen te doen. Waarin fikse beklimmingen en afdalingen. Maar dan heb je op dag 1, na ongeveer 900 m klimmen, ook gelijk al een fantastisch uitzicht op de haven en de Golf van Porto Vecchio. En daar blijft het niet bij. Uitzichten op het kunstmatige meer van L'Ospedale, bijvoorbeeld, volgen. Haast niet te overtreffen.

Dat zijn van die momenten dat je denkt: Waarom toch altijd verder lopen? Hoe is deze afwijking om altijd maar - door - te lopen ooit begonnen?

Hier blijf ik!

Om dan toch maar weer verder te lopen door kastanje-bossen - door de Genuanen geïntroduceerd op dit eiland ten behoeve van de voedselvoorziening - , langs opgravingen en....jawel....langs varkens! Veel varkens.....Even denk je dat het wilde zijn.....om dan het gaaswerk te zien.....heel apart!

Wandelen op Corsica is veelal hobbelen, klimmen en dalen over paadjes met losliggende stenen en keien. De route is geen moment vlak.

En al hobbelend kom je dan aan bij een gîte op een soort hoogvlakte, je hebt gereserveerd, niemand thuis, de deur van een boerderijtje staat open, een paar flinke droge worsten met een briefje *Bon Appétit* op tafel en een, zeg maar, koelkast met een paar biertjes erin.

Dan krijg je toch weer een antwoord op je vraag van zo-even.

Om 's-avonds, als de herbergier-paardenfokker eenmaal thuis is gekomen, trots een *tripes* voorgeschoteld te krijgen, een fris gekruide koeienmaag, specialiteit van het eiland.....

Wij zijn meer van die eters die vinden dat "*hoe je de pens ook bereidt en kruidt, het blijft een middelmatig gerecht*" (citaat: Pellegrino Artusi, wereldberoemde Italiaanse kok).

Niet onvermeld mag blijven dat Napoleon op dit eiland is geboren. En dat zult u weten ook. Zeker in Ajaccio, waar de veerboot uit Marseille aankomt. En weer vertrekt. Net als wij.

Corsica: Île de Beauté, met recht!

- Startpunt: Porto Vecchio. Met de bus van Ajaccio haven naar Porto Vecchio;
- Een goede conditie is vereist. Flink klimmen en dalen over veelal paden met losliggende keitjes en steentjes;
- Totale lengte van de route: 68 km;

[Meer over deze route](#)

